

FACTSHEET

Không nhận trách nhiệm: Tờ dữ kiện này chỉ cho mục đích hướng dẫn mà thôi. Trong khi mọi cố gắng đã được thực hiện nhằm đảm bảo bản dịch từ Anh ngữ được chính xác, việc dịch thuật là công việc vô cùng phức tạp và do đó có thể có sai sót trong các bản dịch riêng biệt. Xin quý vị vui lòng tham khảo với bác sĩ của mình hoặc với các chuyên viên y tế khác để đảm bảo là thông tin này có thích hợp để áp dụng cho con em của mình.

Chứng vàng da ở bé sơ sinh Jaundice in newborn babies

Chứng vàng da (hoàng đản) là làn da và tròng trắng của mắt có màu vàng. Chứng vàng da (biểu hiện rõ) xảy ra cho khoảng một nửa tổng số tất cả các trẻ sơ sinh bình thường. Chứng này thường không gây vấn đề và thường sẽ phai dần vào cuối tuần lễ đầu tiên sau khi bé ra đời. Nếu chứng vàng da xuất hiện trong vòng 24 giờ sau khi sinh, hoặc vẫn chưa hết sau 2 tuần, nên liên lạc bác sĩ hoặc bệnh viện địa phương.

Điều gì gây ra màu vàng? What causes the yellow colour?

Trong cơ thể con người, máu mới được tạo ra luôn luôn và máu cũ được hủy đi. Một trong các sản phẩm của tế bào máu đỏ bị hủy gọi là bilirubin (sắc tố màu vàng cam). Bilirubin thường đi vào gan để được xử lý (gọi là kết hợp) và rồi được bài tiết theo phân. Trong vài ngày đầu sau khi sinh, gan của em bé chưa hoạt động tốt như sau này, do đó bilirubin thường tích tụ trong máu. Điều này gây ra màu vàng trên da và trong tròng trắng của mắt.

Chứng vàng da có nguy hại không? Is jaundice harmful?

Đối với hầu hết các bé, chứng vàng da không nguy hại. Nếu mức bilirubin chưa được xử lý (không kết hợp) quá cao trong máu thì có thể dẫn đến vấn đề thính giác và tổn hại não bộ. Tại bệnh viện, các nhân viên y tế sẽ chăm sóc các em bé nhằm đảm bảo

mức bilirubin không lên quá cao. Đôi khi các em bé cần được điều trị nếu mức này quá cao. Cách điều trị thông thường nhất trong tình huống này là giữ các bé dưới đèn đặc biệt (gọi là quang trị liệu).

Chứng vàng da kéo dài cũng có thể là do **bệnh gan**. Do đó điều rất quan trọng là liên lạc bác sĩ địa phương nếu chứng vàng da kéo dài (lâu hơn 2 tuần). Một trong những dấu hiệu của bệnh gan đó là phân của em bé có **màu rất nhạt** thay vì có màu vàng, xanh hoặc nâu đậm. Một cuộc thử máu để kiểm tra mức bilirubin (**CẢ mức toàn phần và phần đã kết hợp**) là cách tốt nhất để xem có vấn đề về gan không.

Chứng vàng da vì bệnh gan cần được kiểm tra ngay để có thể bắt đầu việc chữa trị đúng cách.

Em bé nào có nhiều nguy cơ bị vàng da? Which babies are more likely to have jaundice?

Các bé có nhiều nguy cơ bị vàng da gồm:

- Em bé sinh thiếu tháng
- Em bé có bệnh nhiễm trùng, chẳng hạn như nhiễm trùng đường tiểu
- Em bé có nhóm máu Rhesus (Rh). Đối với các em bé nào có nhóm máu khác biệt với nhóm máu của mẹ, thì tế bào máu của bé có thể bị hủy nhanh chóng hơn, dẫn đến chứng vàng da.

Các bé được **cho bú sữa mẹ** cũng có thể bị chứng vàng da kéo dài tới 4 tuần hoặc hơn, vì những nguyên nhân chưa được hiểu hoàn toàn. Tuy nhiên đây là 'chẩn đoán loại trừ' và không nên tự động chấp nhận rằng sữa mẹ là nguyên do của chứng vàng da kéo dài.

Các em bé bị bệnh gan. Các em bé này có thể trông rất khỏe mạnh vào giai đoạn đầu. Điều rất quan trọng là nên xem màu phân của bé. Nếu phân có màu nhạt, bé cần được thử máu để kiểm tra mức bilirubin đã được xử lý (kết hợp). Nếu mức này tăng, bé cần được chuyển ngay đến bác sĩ nhi khoa chuyên trách về tiêu hóa/đường ruột. Một trong những bệnh gan thông thường nhất gây ra chứng vàng da ở em bé là bệnh trạng gọi là **ngheẽn đường mật** (biliary atresia).

Đo lường mức vàng da của bé Measuring how much jaundice the baby has

Thử máu sẽ giúp kiểm tra mức bilirubin. Một số bệnh viện cũng dùng một dụng cụ đặt trên da bé để kiểm tra sơ khởi nhằm xác định xem bé có cần được thử máu hay không.

Việc thử máu cũng cần đến để xác định xem chứng vàng da có phải do bệnh gan hay không. Điều này gồm có thử nghiệm đo chức năng của gan, và đo lường mức bilirubin **toàn phần** và phần **đã kết hợp**.

Ghi chú: Nhiều phòng thí nghiệm chỉ đo lường mức bilirubin toàn phần trừ khi bác sĩ có yêu cầu cụ thể rằng cần kiểm tra mức bilirubin đã kết hợp.

Nhân viên bệnh viện sẽ thực hiện việc thử máu nếu:

- Bé có yếu tố nguy cơ chẳng hạn như sinh thiếu tháng
- Bé bị vàng da trong vòng ngày đầu tiên sau khi ra đời
- Chứng vàng da với mức độ trầm trọng
- Chứng vàng da kéo dài sau 2 tuần tuổi.

Chữa trị Treatment

Chứng vàng da nhẹ trong tuần lễ đầu không cần chữa trị ngoại trừ cho thức uống. Điều thiết yếu là cho các bé sơ sinh uống đầy đủ, vì chứng vàng da thường tăng thêm nếu cơ thể hơi thiếu nước.

Chứng vàng da ở mức độ trung bình thường được chữa trị bằng cách đặt bé (không quấn áo, chỉ có

miếng che để bảo vệ mắt) dưới ánh sáng đặc biệt có màu sáng hoặc có màu hơi xanh dương. Đây gọi là **quang trị liệu** (phototherapy) và có thể thực hiện an toàn qua nhiều cách khác nhau. Ánh sáng trị liệu này giúp phá hủy bilirubin trên da và làm màu vàng nhạt dần. Việc chữa trị dùng ánh sáng này có thể làm cho em bé bị đi phân lỏng. Việc này có thể được xử lý bằng cách tăng lượng uống của bé. **Không nên** phơi nắng ngoài trời mà không có giám sát, vì có thể dẫn đến cháy nắng tai hại.

Trong trường hợp vàng da trầm trọng, em bé có thể cần sự truyền máu đặc biệt, theo đó máu của bé sẽ được thay thế (trao đổi) bằng máu tươi mới để tống xuất bilirubin ra khỏi cơ thể.

Nếu có chứng cứ của bệnh gan (phân nhạt, nước tiểu đậm, lượng bilirubin được kết hợp tăng lên, thử nghiệm chức năng gan bất thường) thì cần được giới thiệu đến bác sĩ Nhi khoa chuyên trách về tiêu hóa/đường ruột.

Có vấn đề dài hạn nào từ chứng vàng da? Are there any long-term problems from jaundice?

Thường không có vấn đề dài hạn nào tiếp theo chứng vàng da nơi em bé. Các em bé có mức vàng da nghiêm trọng cần được kiểm tra thính giác định kỳ. Tốt nhất nên thảo luận việc này với bác sĩ hoặc y tá chăm sóc ấu nhi. Hiện nay việc tổn hại não bộ do mức vàng da nghiêm trọng là điều vô cùng hiếm vì mức độ vàng da được cẩn thận theo dõi trong vòng vài ngày đầu sau khi bé chào đời tại bệnh viện, hoặc tại nhà với chương trình xuất viện sớm.

Nên nhớ:

- Nếu chứng vàng da vẫn dai dẳng sau 2 tuần, hãy liên lạc bác sĩ hoặc bệnh viện địa phương.
- Mặc dù sữa mẹ là nguyên nhân thông thường gây ra chứng vàng da kéo dài, bác sĩ hoặc bệnh viện phải xem xét các nguyên nhân khác, chẳng hạn như bệnh gan.
- Phân nhạt và nước tiểu màu đậm có thể là dấu hiệu của bệnh gan. Trong tình huống này, điều quan trọng là nên thử máu để kiểm tra mức bilirubin toàn phần và mức bilirubin đã kết hợp, và thử nghiệm chức năng của gan.